

Komentarji

superiteta še vedno živi!

Na zbornica je pred ne-
sevi dobila zanimivo poro-
predložila ga je federalna
ka komisija na poziv re-
e, sprejete v senatu pred
ni meseci, in tiče se plač
dnikov velikih industrij-
komercialnih in finančnih
acij v Združenih državah.
poročilo, ki je bilo objav-
nam je povedalo, da kljub
ji depresiji v zadnjih pe-
— prosperiteta še ni
Yes, bratje, prosperiteta
je vedno živela in bo ži-
kriza ali ne kriza, dokler
sistem privatnega kapi-
— med predsedniki ve-
orporacij. Prav tako med
ni uradniki in direktorji
rporacij.

eh ni malo. Seznam je
Združene države imajo o-
et milijonov delodajalcev
manj deset odstotkov teh
ke korporacije, ki zaslu-
ni milijone dolarjev do-
Te korporacije sicer jo-
so zelo prizadete. Reve-
sedniki, ki so pred krizo
tetrd do pol milijona letne
se morajo danes zado-
oh, ruto v roke in obri-
solze! — s stotisoč dolar-
plače...

i bili vsi ljudje v Ameri-
teško udarjeni, če bi bili
tako prizadeti, bi ne po-
tobene krize.

kor je federalna trgovska
ja dognala, je predsednik
nem Steel korporacije,
e Grace, največji "revez"
e. Njegova letna plača z
m vred je v letu 1929 zna-
1,623,753, v letu 1932 je
na \$180,000. Priznati je
da je to strahovita reduk-
ndar upamo, da se gospod
kakako preživlja in mu ni
tati v krušni liniji...

meti je treba, da so to le
plače; dividende in drugi
i so posebej. Zanimivo je
da brez malega vsi pred-
velikih korporacij preje-
oleg letne plače tudi "bo-
li nagrado; v mnogih pri-
je bonus večji ko plača.
li korporacij vneto zago-
o bonus, češ, da je to u-
eno plačilo, ki je "prizna-
sektivom za njihove spo-
ti in pobuda za porablja-
daljnjih sposobnosti".

ugimi besedami se to pra-
vita privatna iniciativa in
ta zmožnost je le tedaj ini-
in zmožnost, če je dobro
zana in podkupljena...

italisti pravijo, da svoje
ne plače in bonuse zaslu-
tako in s čim jih zasluži-
je uganka. Za vse svoje
majo namešene strokov-
ki ne prejemajo milijon-
kih plač; drugega dela ni-
kakor da podpisuje svoje
jerkoli je treba. Vsekakor
predsedniki izjeme, ki sa-
ujejo kakšne probleme, to-
so izjeme. Večina najame
te, da rešujejo vsa vpra-
namesto njih.

no je, da predsedniki indu-
v drugih korporacij
najo kraljevske plače le
tega, ker so predsedniki
sedniki pa so zaradi tega,
med onimi, ki posedujejo
delne korporacije, torej
vni lastniki. Iz tega, iz
stva kapitala, izvira "spo-
" eksekutivov.

ra kapitalistična dogma je,
as kapital, imaš sposobno-
"zaslužiti" vse, kar dobiš.
alist je silno "dragocen"
in njegove "zasluge" se
o po velikosti njegovega
ala. Na kak način je kapi-
dobil, to je za kapitalistič-
gmatike postranska stvar.
eno dejstvo je, ki ga dela-
e sme pozabiti. Delavec, ki
kapitala, ima pri kapitali-
je toliko vrednosti, kolikor
ni odšepnejo od svojih o-
nih dobičkov. Po njihovem
u mora predsednik korp-
e, ki nič ne proizvaja z last-

NAČRT FEDERAL- NE TOVARNE PORAŽEN

Nižja kongresna zbornica ga je
zavrnila z večino 165 glasov.
Nasprotniki so argumentirali,
da projekt pomeni uvaanje
državnega socializma

Washington, D. C. 1. marca.
— Sirokopotezni program eko-
nomskega planiranja, ki ga pro-
pagirajo voditelji novega "dea-
la", je včeraj dobil krepko bre-
v niži kongresni zbornici, ko je
bil načrt, da vlada zgradi in ob-
ratuje tovarno pahištva v rudar-
ski naselbini v West-Virginiji,
poražen z večino 165 glasov. Po-
raz se smatra za kľofuto pred-
sednikovi ženi, ki je sponsorira-
la projekt, in administraciji.

Ta akcija zbornice, ki je sle-
dila naznanilu, da ima predse-
dnik Roosevelt nov program, ki
naj bi nadomestil CWA, se sma-
tra za premišljeno opozicijo pro-
ti izvajanju načrtov Roosevelt-
ve administracije. Nasprotniki,
ki so argumentirali, da načrt
vladne tovarne pomeni uvaanje
državnega socializma, so z na-
vdušenimi vzkliki pozdravili izid
glasovanja.

Načrt je določal gradnjo to-
varne pahištva v Reedsvillu, W.
Va. Izdelovala bi pahištvo za
poštne urade in administracija
civilnih del je že določila vsoto
\$525,000 za konstrukcijo tova-
rne. Akcija niže zbornice je bi-
la direktno migljaj, da poštni
department ne sme porabiti te
vsote za gradnjo tovarne. Vlada
je nameravala obratovati tovar-
no v zvezi s projektom malih
farm, katere bi obdelovale ru-
darske družine, zaeno pa bi ru-
darjem bila dana prilika do del-
ne zaposlitve v tovarni.

Z odklonitvijo načrta je nižja
zbornica pokazala, da se ne stri-
nja s senatom, ki je nedavno
odobril ta načrt s 34 proti 29
glasovom. Poraz v zbornici je bil
popolen, kajti proti načrtu je
glasovalo 168 članov Roosevelt-
tove stranke, 104 republikanci
in trije farmar-laboriti.

**Zahlepa priliko za odgo-
vor Dollfussu**

Civil Liberties unija se obrnila
na radiodružbe

New York.—Ameriška unija
za civilne svobodeščine se je obr-
nila na National Broadcasting
Co. in Columbia broadcasting sis-
tem, da dovolita Ottonu Bauerju
ali dr. Juliusu Deutschu, znana
voditelja avstrijskih socialistov,
da eden ali drugi odgovori na
Dollfussov radiogovor, ki je bil
razposlan po Ameriki.

"Dollfussov govor pokazuje
le eno stran svetovnega boja
med dvema glavnima političnima
silama: socializmom in fašiz-
mom. V interesu vseh prizade-
lih skupin in predvsem ameri-
ške radijske publike je, da Bauer
ali Deutsch dobi enako priliko
za prezentacijo delavske strani
po radiu kakor jo je imel Doll-
fuss za svoj zagovor," pravi
Civil Liberties unija.

Prijatelje svobode govora ur-
gira, naj v ta namen pritisnejo
na predsednika obeh radiosiste-
mov, National Broadcasting Co.,
30 Rockefeller Plaza, N. Y. C.,
in Columbia Broadcasting Sys-
tem, 485 Madison Ave., N. Y. C.

Cene pred letom in sedaj

Buffalo, N. Y.—V januarju
so bile cene življenjskih potreb-
ščin v tem mestu 24% višje ko
pred letom, poroča University of
Buffalo. Približno toliko so na-
raale tudi po drugih krajih de-
žele.

nimi rokami in lastnim umom,
odvagati tisoč revno plačanih
delavcev, ki rabijo svoje roke in
močgane.

Nov spor med Ru- sijo in Japonsko

Vladi obtožujeta v protestnih no-
tah druga drugo kršenja teri-
torijalnih pravic

Tokio, 1. marca. — Sovjetska
Rusija in Japonska sta včeraj
poslali ostre protestne note dru-
ga drugi, ki se tičeta poletov voj-
nih letal nad sovjetskim in ja-
panskim ozemljem.

Japonska vlada pravi v svo-
jem protestu, da so sovjetska
letala pred kratkim obkľakala
Mandžurijo in Korejo, dočim
sovjetska vlada naglašja, da so
japonska vojna letala kršila nje-
ne teritorijalne pravice, ko so
letela nad mestoma Pogranična-
ja in Iman. Sovjeti v svoji noti
poudarjajo, da so japonske ob-
dolžitve neutemeljene.

Vzlic ostremu besedilu pro-
testnih not, so reprezentanti ja-
panske vlade skušali prepričati
ostali svet, da izmenjava teh not
še ne pomeni, da je vojna med
Japonsko in Rusijo neizogibna
in da izbruhne že to pomlad.

Japonska protestna nota tudi
omenja, da so sovjetske čete 17.
februarja streljale na japonsko
vojno letalo in ga uničile v bli-
žini mandžursko-ruske meje, kar
pa sovjetska vlada zanika.

**Poostriitev verskega spora
v Nemčiji**

Škof Mueller zagrožil, da bo od-
stavil antinacijske pastore,
na njih pozicije pa postavil
lajike

Berlin, 1. marca. — Državni
škof Ludwig Mueller je v svojem
včerajšnjem govoru določil ul-
tranacijske smernice za prote-
stantovsko cerkev, obenem pa je
zagrožil, da bo vse pastore, ki se
upirajo nacijski propagandi,
odstavil, na njih mesta pa po-
stavil lajike.

Mueller je govoril pred 15.000
"nacijskimi kristjani," ki so mu
navdušeno aplavdirali. Ob tej
priliki je tudi prvič javno nagla-
sil geslo radikalnih "nacijskih
kristjanov," ki je: "Eden nar-
od, ena država, ena cerkev."
Svoj govor je zaključil z gore-
čim vzklikom: "Bog naj nam
pomaga, da se to geslo kmalu
uresniči!"

Škof je dalje rekel, da bo kmalu
prišel čas, ko bodo le nacija go-
vorili s prižnic in sedeli na cer-
kvenih klopih. Naglasil je tesne
odnose med protestantovsko
cerkvijo in nacijsko in da je slepo
zaupanje v Hitlerja odstranilo
potrebo konkordata med vlado
in cerkvijo. "To zaupanje," je
dejal Mueller, "je vredno več ko
deset konkordatov."

Poročila se tudi glase, da je
Mueller zagotovil Hitlerja, da bo
verski spor, ki je nastal zaradi
opozicije nekaterih protestan-
tovskih pastorejv, v kratkem iz-
ravnal. Pričakuje se, da bo
škof kmalu podal svoje poročilo
o situaciji diktatorju Hitlerju.

**Odkritje velikega škanda-
la v Jugoslaviji**

Visoki vladni uradniki oropali
državno blagajno za štiriin-
dvajset milijonov dolarjev

Belgrad, 1. marca.—Odkritje
ogromnega finančnega škanda-
la, ki sliči notorični Staviakijevi
aferi v Franciji, je danes silo-
vito zamajalo tla pod nogami
članov kabineta.

Preiskava je ugotovila, da je
bila državna blagajna oropana
za 800 milijonov dinarjev (\$24-
000,000), ker so vladni uradniki
ponarejali agrarne dokumente,
dočim se je domnevalo, da so
denar dobili posestniki v Bosni
kot odškodnino.

PEDAGOGI URGIRAJO VLADNO POMOČ ŠOLAM

Za letos skušajo dobiti 50, za
prihodnje leto pa 100 milio-
nov od zvezne vlade; potreba
je večja

Washington. — (FP) — Vse
laše pomoči v Washingtonu, jav-
ne in privatne institucije. Na-
raščajoči procesji proti glavne-
mu mestu dežele se je pridružil
tudi narodni odbor za pomoč šol-
am, katerega tvorijo pedagogi
in ljudje, ki se bolj živo zanima-
jo za šolstvo.

Ta odbor skuša od vlade do-
biti 50 milijonov dolarjev za po-
moč šolam v tekočem šolskem
letu in 100 milijonov za prihod-
nje leto. Če tega ne dobi, bo
ameriško šolstvo v par letih
zdrknilo na isto stopnjo kakor
je bilo pred 50 leti. Proces v to
smer se že rapidno vrši.

Odbor, ki je prišel s to zahte-
vo pred kongres, ima podporo
tudi konservativne National
Education asociacije. Njeni čla-
ni, predvsem šolski superintenden-
ti, so bili in so še tudi v veli-
ki meri intelektualni privesek
profitnega sistema in poslušni
služabniki velikega in majhnega
biznisa, ki dominira šolski sis-
tem.

Radi naglega razpadanja jav-
nih šol se je pričelo svetiti tudi
konservativnim pedagogom. Kot
alepec, ki se mu počasi vrača
vid, spoznavajo, da je profitni
sistem tisti faktor, ki grozi skra-
hitanju šol. Večinoma so pa za-
enkrat še toliko boječji, da le
momljajo in godrnjajo med se-
boj in v javnosti nastopajo le
bolj "previdno." Odprto nasto-
pajo le bolj pogumni šolski funk-
cionarji.

Ta element, ki zaenkrat še ni
naklonjen ideji, naj zvezna vlada
prevzame šolstvo, predlaga
njeno soodgovornost. Zakonski
osnutek bi šolskim odborom
omogočil poleg direktne vladne
pomoči tudi najetje vladnega po-
sojila, ki bi bilo zavarovano s
šolskim premoženjem.

Denar skušajo dobiti od zvez-
ne relifne administracije, proti
čemer je te dni pred odsekom
niže zbornice nastopil pomožni
direktor Hopkins. On je proti
dovolitvam iz tega sklada, ker
smatra, da bo administracija po-
trebovala sleherni cent za po-
piranje brezposelnih, med kate-
rimi ima na plačilni listi pri za-
silnem delu tudi okrog 15,000
učiteljstva. On je argumenti-
ral, če je situacija tako resna,
naj kongres pomaga šolam z di-
rektnimi dovoljitvami.

In situacija je dovolj resna,
kar je razvidno iz sledečega:

1. 2600 šol je zaprlo vrata
pred 1. januarjem, nadaljnjih
20,000 jih zapre pred 1. aprilom.
2. Šolski budžeti so letos 563
milijonov nižji ko leta 1929. Od
1930 je gradnja šolskih poslopj
padla 75%. V nekaterih krajih
so tudi v javnih šolah uvedli
šolnino in s tem zaprli vrata
otrokom najrevnejših izmed re-
vnih staršev.
3. Letos je v šolah vpisanih
nad milijon več šolarjev ko leta
1930, učitelj in učiteljice je pa
40,000 manj.
4. Nad 200,000 učiteljev za-
služi manj ko \$750 na leto, kar
je minimalna plača v pravilni-
kih za navadne delavce v tova-
nah. 45,000 učiteljev zasluži
manj ko \$300 letno in 40,000 pa
ima dobiti 40 milijonov na za-
ostalih plačah.

V Alabami je zaprlo šole že
24 okrajev in 13 mest. Slično
se dogaja tudi v večini državah.
Milijoni bodo zrasli v nepisem-
nosti, če bo šlo tako naprej. V
bolj zaostalih državah in okra-
jih, posebno na jugu, je bilo šol-
stvo na nizki stopnji že pred kri-
zo, zdaj pa razpada ko gnilo ja-
bolko.

Nekateri poznavalki šolske si-
tuacije so mnenja, da šol ne bo

Austrija nadaljuje z mobilizacijo

Doba ultimata, ki ga je poslal
vodja avstrijskih nacijs Doll-
fussu, potekla. Govorice o po-
vratku Habsburžanov vzne-
mirjajo prebivalstvo

Dunaj, 1. marca.—Pol ducata
bomb je včeraj eksplodiralo na
Dunaju, nacijsi pa so razobesili
svoje zastave v več provinčnih
mestih, toda ultimat voditelja
avstrijskih nacijs, ki ga je po-
sal vladi in kateri je včeraj po-
tek, ni prinesel posebnih izpre-
memb.

Theodor Habicht, izgnani sve-
tovalce avstrijskih nacijs, je v
svojem govoru na radiopostaji v
Monakovem 19. februarja zagro-
zil obnovitev boja, ako kancelar
Dollfuss v teku osmih dni ne
sprejme nacijs v svoj kabinet,
toda doslej se še niso pokazala
znajmenja o napovedanih bitkah.

Obsejna gibanje avstrijskih
čet in mobilizacija vojaštva še
vedno vznemirjajo prebivalstvo,
dasi vladne avtoritete zagotav-
ljajo ljudstvo, da to ne pomeni
ničesar izrednega. Tudi govori-
ce o povratku Habsburžanov po-
vzročajo veliko vzrujanje in na-
petost med ljudstvom.

Knez Starhemberg, vodja fa-
šističnega Heimwehra, je nedav-
no v svojem govoru izjavil, da
se mora o vprašanju restavriranja
habsburške dinastije raz-
pravljati oprežno in previdno.
Ta izjava pa ni zadovoljila Če-
škoslovakov, ki vidi v Starhem-
bergovi agitaciji za prekle
zakonov o pregnanstvu Habsbur-
žanov in konfiskaciji njihovega
imanja, veliko nevarnost.

**Roosevelt ima nov pro-
gram za pobijanje bode**

Program predvideva apropraci-
jo \$2,000,000,000 za financira-
nje javnih del in druge pomož-
ne akcije

Washington, D. C., 1. marca.
— Predsednik Roosevelt je vče-
raj objavil vladni program, či-
gar cilj je ublažitev bede med
brezposelnimi in revnimi far-
marji. Program vsebuje nasled-
nje točke:

1. Revnim farmarjem bo vla-
da dala priliko do zaslužka pri
gradnji in popraviljanju cest ter
drugih projektih, druge forme
podpiranja z denarjem iz fede-
ralne blagajne pa se ukine.
2. Prebivalcem v malih indu-
strijskih in rudarskih naselbi-
nah, kjer industrije takorekoč
počivajo, bo vlada dala priliko,
da se izselijo v druge kraje, kjer
bodo obdelovali male farme in
dobil delno uposlitev v indu-
strijah. Vlada sodi, da bo s tem
pomagano od 300,000 do 500,000
družinam.
3. Prebivalcem velikih mest
in predmestij bo ustavljena pod-
pora, namesto te pa bodo brez-
poselni dobili delo pri raznih re-
lifnih projektih, katere bodo fi-
nancirale federalna, državna in
krajevne vlade.

Predsednik je dalje naznanil,
da bo v kratkem vprašal kon-
gres, naj določi nadaljnji dve
milijardi dolarjev za financira-
nje javnih del.

Openšaparju ne zaupa

Philadelphia.—Dasi je Ed-
ward C. Budd, predsednik Budd
Mfg. kompanije, pristal, da se
bo podvrzel razsodbi Nat'l Com-
pliance Boarda v zadevi med
sporom družbe in delavcev ozi-
roma vladnim delavskim odbo-
rom, mu tukajšnji unionisti ne
zaupa. O vprašanju glasova-
nja o uniji je že rekel, "naj o
tem odločijo delavci, brez kak-
šnega zunanega umešavanja,"
kar se v jedru ne razlikuje od
njegovega prejšnjega stališča.

rešilo pred pogreznjenjem niti
100 milijonov, katere naj prispe-
va vlada za prihodnje šolsko le-
to. Potrebno je vsaj 300 mili-
jonov dolarjev.

'BOLJŠEVIŠKO ZLATO' ZOPET V OSPREDJU

Odgovorno je baje za stavke v
Californiji. — Civil Liberties
unija vloži tožbo proti avtor-
jem članka

New York. — Za zadnji stav-
kovni val med poljedelskimi de-
lavci v Californiji je odgovorno
"rusko zlato", katerega je baje
prejemala American Civil Lib-
erties unija in zalagala z njim
komuniste, levičarske unije in
druge asortirane prekučuhe.

To "senzacija" je te dni odkril
San Francisco Chronicle s pri-
občitvijo članka z avtorsko pra-
vico in ga poslal v ponatis tudi
New York Timesu.

Roger Baldwin, direktor Civil
Liberties unije, je takoj rekel,
da je vse skupaj velika laž in
naznanil, da unija vloži tožbo
proti fabrikantom te laži.

"Nekateri vnetji patriotje Ca-
lifornije so skušali to kašo, ker
bi radi ustvarili nov val proti
rdečkarjem. S tem bunkom sku-
šajo pitati ameriško publiko z
namenom, da odvrnejo pozor-
nost od glavnega vprašanja: od
eksploatacije delavcev," pravi
Baldwin.

"Med drugimi obdolžitvami je
tudi ta, da je Moskva skozí Ci-
vil Liberties unijo financirala
zadnje poljedelske stavke v Ca-
liforniji. Ta trditve je povsem
neresnična. Civil Liberties uni-
ja nima nobenih stikov z Mos-
kvo niti s komunistično stranko
v Združenih državah.

"Naši odvetniki so le branili
stavkarje in se borili za njih
pravice v San Joaquin Valley in
Imperial Valley. Boj za pravice
stavkarjev do organizacije in
proti drhalskim nasiljem, kar se
je godilo v obeh slučajih, ne po-
meni podpiranje stavke kot ta-
ke. Gotovo pa to nima nobenih
stikov s komunizmom," je izja-
vil Baldwin.

Direktorij Civil Liberties uni-
je je poveril svoje zastopnike in
odvetnike v San Francisco, naj
vlože tožbo proti avtorjem član-
ka.

**Francoški premier pora-
zil opozicijo**

Njegov predlog glede carinske
politike dobil veliko večino v
parlamentu

Pariz, 1. marca.—Gaston Dou-
mergue, premier Francije, je
včeraj temeljito porazil opozicijo
v poslanski zbornici. Dobil
je oblast, da on sam določa ca-
rinsko politiko z diktatorskimi
ukrepi. Njegov predlog je bil
sprejet a 430 proti 152 glasovom.

Sprejeti predlog določa, da
oblast določanja carinske politi-
ke ostane v premierjevih rokah
do 15. decembra. Dobro orga-
nizirana socialistična opozicija
je prej spravila predlog v nevar-
nost, ko ga je poslala v rešeta-
nje posebnemu komiteju, kjer je
pričakovala, da umre. To je pre-
mier preprečil, ko je prisilil po-
slansko zbornico na ponovno gla-
sovanje o predlogu, kar mu je
prineslo zmago.

Španska vlada gadia

Madrid, 1. marca.—Vsi člani
kabineta premiarja Alejandra
Lerrouxa so danes nepričakova-
no podali ostavko.

O reorganiziranju vlade se je
sicer govorilo že sinoči, ko je
bila objavljena vest, da namera-
vata Diego A. Martinez Barrios,
minister notranjih zadev, in Go-
mez Lara, finančni minister, re-
signirati. Ker je bil kabinet re-
organiziran šele pred nekaj te-
dni, je nenadni padec vlade iz-
zval presenečenje.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

VLASTNO IN LASTNA SLOVENSKE
NABOJNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene
National Benefit SocietyNabojnice: za Zdravne drlake (sloven-
ski) za Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Clevelo
\$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za In-
terneto \$9.00.Subscription rates for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Clevelo \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Cene članov po dogovoru. (Rokopis se
vrne).Advertising rates on agreement. Manu-
script will not be returned.

Naslov na tvoj, kar imaš s listom:

PROSVETA

3607-69 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Datum v oglepu, na primer (Jan. 31),
1934, poleg vsakega imena na naslovu po-
meni, da vam je s tem datumom poselki
naročila. Ponovila jo praviloma, da
vam list ne uvari.

Domač drobiž

Nova organizacija

Cleveland. — Tu se je ustano-
vila nova ženska organizacija z
imenom "Ameriške hčere Slove-
nije", ki bo sodelovala pri pri-
hodnjem obisku Louisa Adami-
ča, ko bo meseca aprila imel več
predavanj v Clevelandu.

Adamič povabljen v Milwaukee

Milwaukee. — Federacija dru-
štva SNPJ je sklenila povabiti
pisatelja Louisa Adamiča na
svojo slavnost 30-letnice SNPJ
in istočasno praznovanje med-
narodnega delavskega praznika
Prvega maja skupno z dvema
kluboma JSZ.

Smrtina nesreča

Cleveland. — Joseph Kram-
pelj, star 23 let, je bil zadnji
nedeljo najden mrtev na ulici.
Nedvomno ga je zadel avtomob-
ilist in ga pustil ležati tamkaj.
Truplo so odpeljali v mrtvašni-
co in obvestili starše. Pokojnik
je bil rojen v Clevelandu in izu-
čil se je za livarja. Njegov oče
Anton Krampelj je doma iz To-
mažina pri Robi, mati pa od
Vrhniko.

Član umrl

Bear Creek, Mont. — Po pet-
dnevni bolezni pljučnic je umrl
Joe Jerman, star 57 let in doma
iz Črnomlja v Beli Krajini. V
Ameriki je bil 30 let in zapuša
ženo, tri sinove in hčer. Bil je
član SNPJ in JSKJ.Governer zavrnil prošnjo za mi-
licoNashville, Tenn. — Governer
McAlister ne mara poslati dr-
žavne milice nad stavkarje, za
katero je zaprosila Harriman
Hosiery Co. v Harrimanu. Mi-
licenike bi rada dobila za varova-
nje skebov.Ko je s to prošnjo prišla de-
putacija družbe do njega, se je
governer ponudil za presedo-
valca v stavki, kar je pa pred-
sednik kompanije odklonil.
Družba je napravila slično tudi
z vladnim delavskim odborom.Zaposlenost nazadovala tudi
v MarylanduBaltimore. — Državni delavski
departament poroča, da je bila
zaposlenost v januarju 2.7%
nižja kot v decembru. Izplačane
mezd so znašale 61.4% v pri-
meri z 1929-1930, kar je 12%
več kot za delo na splošno.Krojači dobili unijo in zvišanje
plačPawtucket, R. I. — Berry
Clothing kompanija je priznala
unijo Amalgamated Clothing
Workers, med katerima je bila
sklenjena kolektivna pogodba,
ki določa zvišanje mezd za deset
odstotkov. Uniji so se pridru-
žili vsi delavci.

Patriotizem profitarjev

N. Y. — Organizacija
Združenih patriotskih zvez je
soglasno sprejela resolucijo pro-
ti odpravi otroškega dela. Njen
patriotizem je v izkoriščanju
otrok. Vsakdo, ki je za ratifi-
kacijo ustavnega amendmenta,
ki to prepoveduje, je "nelojalen
ameriškim institucijam."

Cene lete kvišku

Washington. — Cene v trgovini
na debelo so v januarju narasle
dva odstotka kot posledica nove
denarne politike vlad, poroča
delavski departament.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Situacija progresivnih rudarjev

Auburn, Ill. — Čital sem Sno-
jev dopis v 39. številki Prosvete
z dne 23. feb., v katerem omenja
položaj Progresivne rudarske
unije v Illinoisu. Kot omenja,
je dotično poročilo povzel iz New
Leaderja, v katerem zadevno pi-
še A. Claessens. Ker ni vse res,
kar on piše in da ne bodo rojaki
v drugih državah mislili, da je
Progresivna Miners of America
unija že omlatila, moram pove-
dati, da je še vedno trdna in še
večja kot prej. Še več, začela se
je razširjati tudi v West Vir-
giniji.Snoj je mnenja, da Claessens
piše resnico. Potem nadaljuje,
kako žalostno je, ker moramo
priznati, da so taka poročila res-
nična in da se vidi, da vodje
P. M. A. niso imeli resnih na-
menov v prid rudarjem. Samo
za stolčke jim je. — Vsak, kdor
pozna naše uradnike, mora pri-
znati, da to ni res. Prepričan
sem, da so delali najboljše, kar
je bilo v njih moči, za korist
nove organizacije.Piše tudi, koliko prispevkov
je šlo advokatom, rudarji so pa
stradali, trpeli in se bojevali.
Seveda, advokate so morali pla-
čati. Vsakdo lahko ve, da so
advokatje potrebovali denarja,
ker je bilo več zaprek, kajti
okrajne in državne oblasti so
naš bile nasprotne, našim na-
sprotnikom pa so šle na roko.Resnica je, da je naša orga-
nizacija stavarje dobro podpi-
rala, in jih še sedaj. Več sem
prejel od P. M. A. samo v dveh
mesecih kot od Lewisove unije v
20 letih! In pod U. M. W. smo
tudi večkrat stavkali. Pravi, da
je na krmilu reakcija in vse,
kar je bilo radikalnega, se je
moralo umakniti. Naglašati mor-
am, da so še vsi naši uradniki
na svojih mestih, namreč oni,
katere smo izvolili. Prejšnjega
urednika je upraviteljski odbor
odstavil, ker ima pravico odstav-
ljanja in nastavljanja. Zakaj
ga je odstavil, ne vem, najbrž
pa je šel čez mejo svojih pravic.Uradniki so pa še tisti, ki so bili
izvoljeni, pa bili radikalni ali re-
akcionarni. Priznati moram, da
imamo dobra unijska pravila,
katerih se morajo držati. Zato
opozarjam rojake, naj ne verja-
mejo neresničnim poročilom o
P. M. A.Ako bi Snoj vedel, kako se je
tukaj delalo in kako so kradi
glasove, da nas bi še bolj zasuš-
nili, potem pač ne bi pisal, da "iz
U. M. W. bi lahko napravili do-
bro organizacijo." Lewisa se
iznebiti, je nemogoče. Tukaj
smo to poskušili pred štirimi
lety. Pa kakor izgleda, bo on
predsednik UMW tako dolgo, do-
kler bo prejemal dovolj denarja
od pužnjev-rudarjev. Zato pa
smo tukaj, čim smo to spoznali,
ustanovili novo unijo, da bo ko-
rišljiva delavcem, ne pa premo-
garskim baronom. Pri tej novi
uniji nimamo "stalnih" uradni-
kov, kakor jih ima Lewis, ker ne
morejo biti dalj v uradu ko dve
leti zaporedoma.Ko se je pojavila NRA, smo
upali, da bomo dobili referen-
dum ali splošno glasovanje in se
tako iznebili Lewisa v tej drža-
vi. Toda on ima prevelik vpliv
pri raznih funkcionarjih. Zad-
njič so listi pisali, da morda pri-
de do referenduma in da bodo
ljudi rudarji priliko odločiti ka-
tero unijo hočejo. To se bi mo-
ralo izvršiti že davno, pa ne bi
bilo toliko žrtve kot jih je. Am-
pak Lewis ni hotel referendu-
ma, ker je vedel, da ima med ru-
darji veliko manjšino. In ker
so oblasti za reakcionarno unijo,
niso prisilile v volitve.Ne vem s kakšnimi ljudmi je
prišel v dotiko poročevalec New
Leaderja, najbrž z ljudmi na-
sprotnega tabora. Ali tudi pri
naši uniji se vsi ne strinjajo s
taktiko izvršnega odbora in ne-
katerim se vidi, da ne podvze-
mo dovolj drastičnih korakov,
to je, da so se preveč zanašali na
NRA. Da bi pa kdo mogel se-
daj trditi, da bi bila drugačna
taktika boljša od sedanje, ne
verjamem, da bi kdo mogel kaj
takega dokazati. Seveda, napa-
ke se delajo in nihče ni brez
njih. Verjamem pa, da so de-
lali po svojem najboljšem pre-
pričanju. Če bi podvzeli drasti-
čne korake, da se pridobije vsi
rovi v državi pod novo unijo, bi

lahko več škodovalo ko koristilo.

Kajti vaskdo lahko ve, s kakš-
nim governerjem imamo opravi-
titi.Vseled tega mislim, da poro-
čila kot je Snojev dopis, več de-
lavski stvari škodijo ko koristi-
jo. Zato tudi priporočam, kdor
ni o stvari na jasnem, da je bolj-
še, da kaj takega ne poroča. Ze-
lim, da se bi tudi v drugih drža-
vah zanimali za Progresivno ru-
darsko unijo ter ustanovljali
njene lokale, kajti voditelji sta-
re unije niso za delavce.

Steve Prelec, 335.

Lokalni drobiž

Universal, Pa. — Z delom v tej
okolici gre še vedno slabo. Ce-
mentarna še vedno počiva in nič
se ne ve, kdaj bo pričela z obra-
tom. V rovih se tudi mnogo ne
dela, oziroma se v njih malo za-
služi. Mnogo delavcev je uposle-
nih pri delih pod CWA. Pa tudi
tam je še slabo in bo menda
kmalu konec dela, ker ni denar-
ja. Delajo po 16 ur na teden, ta-
ko da je komaj za kruh.V naselbin imamo tudi soc.
klub, ki precej dobro napredu-
je kljub vsem potežkočam, ki jih
je več ko dovolj. — Oglasila se
je teta štorčija in pustila pri-
rojaku Paulu Kokalu hčerko, ki
pa je čez 4 dni umrla.Tukajšnji Slovenski dom pri-
redi veselico v soboto, dne 7. a-
prila, na katero so vabljeni vsi
tukajšnji rojaki, kakor tudi vsi
iz Bele doline, Exporta, Rento-
na in Centra. Obenem pa prosi-
mo vse okoliške naselbine, da
ne prirejajo svojih veselic na ta
dan, za kar se jim še sedaj za-
hvaljujemo. Godbo bomo imeli
iz Girarda, O., in preskrbljeno
bo vse drugo, ki spada na veseli-
co, tako da se bodo vsi poset-
niki zabavali prvovrstno.Na 7. aprila vsi na našo vese-
lico!

Peter Bregant.

Poročilo o shodu

Pueblo, Colo. — Malo je bilo
slovenskih delavcev v Orlovi
dvorani 23. febr. na javnem sho-
du komunistične stranke. Bilo
je več drugorodcev, dasi je ome-
njena dvorana v sredini sloven-
ske naselbine. Bilo je precej
mrzlo vreme, ali vendar se je
pričakovalo večje število naših
ljudi.Na tem shodu je govoril
strankin organizator za zapadni
distrikt, ki se je pred par mesi-
ci vrnil z obiska v sovjetski
Rusiji. V poljudni, lahko raz-
umljivi angleščini, je predložil
način produkcije in distribucije
v Rusiji, kako je in kako se dela
s to stvarjo v Ameriki in sploš-
no v kapitalističnih državah."Kar sem opazil in videl v de-
lavski Rusiji, me je tako prevze-
lo, da bom vse moje življenje po-
svetil le boju, da tudi ameriško
delavstvo odpravi in vrže s sebe
kapitalistično diktaturo in pre-
vzame vladno v svoje roke," je
dejal govornik. "Na stotine
umorov se dogodi med ženstvom
v Ameriki le radi tega, ker se
boje novega člena v družini, ker
bi bila ena usta več, garancije
pa ni nobene, da bo kruha za vse,
da bo obleke za vse, da bo ve-
liko življenje. To je strah, ti-
sti strah, ki žene matere v obup,
da si odpravljajo plod in same
sebi pripravijo grob. Vsega te-
ga v Rusiji ni. Tam so javni
tečajji pod vodstvom zdravnikov
za vse ženske, da se lahko nauče
kontrol porodov. Ali ni to ve-
lik korak naprej v človeštvu, da
se lahko ubranijo člana v družini,
kjer si ga ne žele, brez škode
materam? Ali ni to velik korak
naprej v človeštvu od jamskega
človeka do sedanje dobe, da je
izginil tisti strah, ki dela člove-
ka boječega instinktivno kot ži-
val v pragozdu? Ta strah je iz-
ginil v ruski proletarski državi,"
je dejal govornik.Govornik je dalje povedal o
tovarnah in njih upravah v Ru-
siji. "V tovarnah so delavski
odbori in klubi. Potem teh od-
borov se rešujejo vse zadeve.
Nad njimi ni kapitalističnih go-
spodarjev. Ameriški delavec, ko
greš jutraj na delo, to spremlja
strah in živja v tem strahu, da
zgubi delo in kruh ter obstanež
za življenje. V ruskem delav-
cu ni tega več. V sovjetskem
sistemu ali ruski proletarski drža-
vi je garantirano delo vsake-
mu do smrti, to je, človeška eks-
ti vlagatelj samo takrat dobri,stenca do smrti. Ta strah je iz-
ginil v ruskem ljudstvu. In to
je velikanski napredek človeštva.
Ali se kdaj vrne? Nikdar več!"
je izjavil. Ne, nikdar več se ne
vrne. Človeštvo stopa v novo
dobo, novo civilizacijo — delavsko
kulturo. Ni več daleč čas, ko
mora biti storjen korak tudi v
kapitalističnih državah, da od-
vrže delavec naredbo ali uredbi,
ki ga dela topega in bojazljive-
ga, ponižnega hlapca. "Bil sem
v opernem gledališču v Moskvi.
Kjer je nekoč sedel car, sedel
zdaj delavec. V tem opernem
gledališču so nekoč sedeli le leni
in brezdelnki buržuji — saj je
gledališče, ki ga menda ni takega
na svetu. Sedaj je to gledali-
šče delavsko in res le za delav-
sko kulturo. Vstopnice se dobe
le pri unijah in delavskih odbo-
rih v tovarnah. Ruski delavec
nima več straha, da bo raztrgan
in lačen, dokler bo zemlja rodila,
zakaj vse to je njih, ki delajo.
Ameriški delavec, kako se poču-
tiš ti? Ali imaš kakšno garan-
cijo za delo in človeški obstan-
ek? Kadar je zadoosti nareje-
nega, tedaj si odalovljen in pre-
puščen sam sebi." Tako je izja-
val govornik.Great Scot — če je kdo že ke-
daj povedal resnico, jo je ta.
Ameriški delavci so kaznovani z
brezposelnostjo in lakoto v tej
kapitalistično-fevdalni uredbi. V
osemnajstem stoletju so bili suž-
nji — tlačani, tepeni za kazen od
fevdalcev in grofovske nadvlade.
In kaj je razlike — bič valpeti
ali lakota?Dalje je povedal govornik, da
je bil v Avstriji in Nemčiji in
videl kako se godi v Nemčiji de-
lavstvu. Kažoč na zadnje do-
godke v Avstriji, je rekel, da se
je to zgodilo le, ker se delavstvo
ni potrudilo, da pridobitve obdr-
ži. Generalna napaka socialne
demokracije je, ako se misli, da
se z volilnimi listki bo vse pri-
dobil. Fašizem bo pogazil vse,
ako ne bo delavstvo pripravljeno
in organizirano. Govornik je
tudi rekel, da Amerika ni izje-
ma, da ne bi nastala fašistična
preganjanja v splošnem. Apeli-
ral je za združenje vseh delav-
cev v resnično delavsko stranko
— "rank and file" delavca in
farmarja.Čudim se naši naselbini, našim
ljudem, zakaj se niso udeležili.
Nič ne bo prišlo samo od sebe.
In med nami ni nobenega bur-
žuja, razen nekaj poklicev, ki so
nepotrebni v človeški družbi.
Ej, dragi, oglejte se nekoliko,
naučite se in gledali boste živ-
ljenje v širšem in globljem smis-
lu. Potem šele boste vedeli, za-
kaj živite.

Joe Hočvar.

"Kdo bo nosil odgovornost"

Cleveland, O. — Tako se glasi
uredniški članek v A. D. z dne
17. feb., ki se nanaša na reorga-
niziranje slovenske banke North
American Trust Co. Vlagatel-
jakemu odboru očita, da za-
vlačuje reorganiziranje nove
banke in razne druge stvari, da
ga očrni pred vlagatelji in jav-
nostjo, češ, da ni kompetenten
in polnomočen, da bi zastopal
večino vlagateljev, ker je bil iz-
voljen od manjšine 800 vlagate-
ljev, kajti banka šteje v resnici
do 10,000 vlagateljev (tu se vidi
koliko ljudi je prizadetih). Ogla-
šani so bili vlagateljski sestanki
v obeh lokalnih listih, in zakaj
niso prišli? No, in zakaj niso
prišli na sestanke tudi direktor-
ji in bančno vodstvo?!Nekaterim odbornikom se tu-
di očita, da imajo precej "širok"
jezik in nič vlog v banki, k ve-
jemu \$1.50 do \$400. Ne verja-
mem, da ima kdo tega odbora v
tej banki samo \$1.50. Odborov
predsednik Kaferle jim je odgo-
voril v Enakopravnosti, da to je
velika laž, kar jim je tudi do-
kazal. Nadalje hočejo v istem
članku prikazati ta odbor, da je
socialističen. Tudi to ne drži.
Poznam vse odbornike že dolgo
let in vem, da ni nobeden član
soc. stranke. Da se je upajo ta-
ko daleč lagati. Tem lažem se
je tudi pridružil Tone Grdina,
potem pa še župnik Oman. Kot
se sliši, so ti možje — kakih 50 —
imeli sestanek na 16. feb. v pri-
vatni dvorani, pa je bil fiasko.
Skušali so, da se bi na kakšen
način ovrzeli vlagateljski odbor,
pa so se gospodje ustrašili. Za-
kaj pa ti gospodje ne pridejo na
sejo vlagateljev? Ali se morda
sramujejo med navadne delavce-
vlagatelje, zastopnike naših dru-
štva in organizacij? Ali so biliko so nosili svoje težko prisluže-
ne novce v banko?Navzoč sem bil na vseh naših
pravilno sklicanih vlagateljskih
sestankih kot zastopnik dveh
društev, pa sem videl, da ima
vlagateljski odbor zaupanje in
kredit med vlagatelji, posebno
predsednik Louis Kaferle. Zna-
no nam je, da so hoteli vplivati
nanj, ampak Kaferle je mož na
mestu in jim je tudi prav dobro
in odločno povedal na njihove
očitke v svojem članku v Enako-
pravnosti.Vlagateljski odbor naj gre
naprej, ker zastopa poštene lu-
di, ki zaupajo odbornikom. Na-
pravite vse najboljše za reorga-
niziranje banke in zaščito vlagate-
ljev. Če pa se ne more banka
reorganizirati v korist vlagate-
ljev, naj se jo takoj likvidira.
Tega mnenja je večina vlagate-
ljev in društev. Poskusite še s
tem načrtom!

Anton Jankovich, 147.

Drobiž z Universal

Universal, Pa. — Delavske raz-
mere so sedaj malo boljše in ro-
vi obratujejo vsaj sedaj pozimi,
sliši se pa tudi, da bo cementar-
na obnovila svoj obrat s 1. mar-
cem. Zaprtja je bila šest mese-
cev. Nekateri so tudi dobili de-
lo pri CWA.Dne 17. februarja se je pri-
nas oglasila štorčija in nam pu-
stila krepko hčerko, ki pa je čez
štiri in pol dneva umrla. Poko-
pali smo jo dne 23. feb. v Unity,
Pa. Iskrena zahvala vsem, ki so
nudili pomoč, darovali vence in
se udeležili pogreba.Tukajšnja Slovenska dvorana
bo priredila veselico v soboto,
dne 7. aprila (prvo soboto po
velikonoči). Za ples bo igral
Pirčev orkester iz Girarda, O.
Uljudno vabimo vse tukajšnje
in okoliške rojake, da nas pose-
tijo. To bo prva veselica, ki jo
prireja naša dvorana v zadnjih
petih letih. Vse bo dobro pre-
skrbljeno za posetnike. Zato pa
na veselo svidenje 7. aprila!

Paul Kokal, tajnik.

Čuvanje delavskih pridobitev

Milwaukee, Wis. — Delavci, čit-
ali ste v listih, kaj se je zgo-
dilo v Avstriji. Dollfussova kle-
rikalno fašistična vladna drhal
je napadla delavske domove in
pomorila delavske boritelje ali
jih vrgla v zapor. Uničila je de-
lavske ustanove, ki so bile vzor
vsemu modernemu svetu. To
je bilo delo zavednih delavcev
na Dunaju, ki so v teku 15 let
omogočili, da so dunajski delav-
ci stanovali v dostojnih stano-
vanjih. Pa je prišla fašistična
pošta, ki je vse uničila ali za-
plenila, na povelje iz Rima od
Mussolinija in papeža.Junako so se postavili dunaj-
ski delavci! Umrli so kot delav-
ski borci v boju za delavske pra-
vice. Vlada drhal je napadla
in pobila tudi nedolžne otroke in
padlo je tudi mnogo žena. Seve-
da, mnogo je krivo tega pokolja
tudi delavstvo samo, ker si med-
sebojno ne zaupa. Saj so ven-
dar vsi delavci, tudi večina ti-
stih, ki so streljali na povelje
rablja Dollfussa.Dunajsko delavstvo, ko je do-
bilo vlado v svoje roke pred leti
z glasovanjem, si je mislilo, da
mu nihče ne more vzeti pravice,
da si samo izbira svoje može v
mestno vlado. Trdno je bilo
uverjeno v to pravico, ki jo je
užival zadnjih petnajst let. Se-
daj pa je prišlo drugače. Doll-
fuss se je zaklel, da uniči socia-
listično vlado na Dunaju in v
vseh ostalih mestih Avstrije. In
to je storil na najbolj barbarski
način. Mnogo delavskih vodij
so obesili, dasi niso ničesar za-
krivili, le svoje delavske praviceDr. Otto Strasser, vodja tajne
protifašistične propagande v
Nemčiji, ki je nacijem velik trn
v peti.bo branili. Iz tega sledi, da
bo v bodoče delavstvo
boljše pripraviti, da ču-
pridobitve.Fašizem dviga svojo vlado
glavo v Evropi in preti
vsem deželam, ako ne bo
delavstvo vedno na straži.
demija fašizma je nevarna
lavskemu napredku, kajti
se potisne delavstvo na
srednji vek. Parlamentariz-
de so dobre, kjer ni nevar-
da se jih polastijo delav-
sprotniki — fašisti. Kjer
postoji ta nevarnost — in
čin kapitalističnih držav
stoji — je boljše, da delav-
da obdrži svojo oblast in
tudi če odpravi parlament-
vsaj začasno. Vsekakor
boljše kakor pa se udati in
biti vse dolgoletne pridobitve
vse delavske pravice, ka-
je to zgodilo v Italiji. Ne
in sedaj v Avstriji. Be-
bilo, da bi delavstvo dalo
dokler ni ljudstvo zrelo za
no demokracijo. — JosephO protestnem shodu
pripravah za oporoDetroit, Mich. — Dne 11.
je soc. stranka sklicala
ni shod proti avstrijskim
cem delavcem, žen in otro-
katere je navalil rabelj del-
Več ko tisoč jih je padlo in
go lepih delavskih domov
rušenih. Ves svet je pre-
gromna vest o barbariški
dunajski fašistične vlade
masaker herojskih delav-
sme iti neopazen.Na shodu je bilo lepe
naših rojakov. Glavna go-
ca je bila Mary Lee iz
ki je pokazala, dasi je še
da je na izkušnjah. O-
Ogromna masa navzoča v
riji ji je aplaudirala in
raza proti brutalnostim
skih morilcev. Nabrali so
\$200 v pomoč prizadetim
cem v Avstriji. Apelin-
na vse zavedne delavce
in vsega sveta, da prislo-
pomoč avstrijskemu de-
Kajti njih boj je naš bo-
izguba naša izguba.Fašizem ne preti le v
pi, ampak je mogoč tudi
riki. To je epidemija,
potisne ves svet nazaj v
srednjega veka, ako se de-
pravočasno ne zbudi. Za-
se moramo zavesti nake-
sti, da odvrtno nevarno
delavstvo je prizadeto,
mora tudi vse delavstvo
na plan in čuvati svoje
Veliko se piše v kapitali-
listih, da se je v Detroitu
prosperiteta in z njo na-
časi. Resnica je, da je
produkcija sedaj na ni-
točki, resnica pa je tudi,
delavcev mnogo manj za-
negot leta 1928, kajti ne
stili so jih moderni stroji,
ji producirajo več in bi-
Zato pa je masa delav-
slena pri CWA. Kam so
šli po 1. maju, ko preneha
CWA? To je vprašanje!
tega bo tudi avtna sezona
lu pri kraju. Spet mnogo
poselnih. Mezda je na
70c na uro. Nekateri de-
7 1/2 ure na dan, drugi pa
12 ur, in morda tudi ob-
ljah. Pravilnik za avtne
strij, ki ga je izdala N.
popolnoma ignoriran.Detroitska slovenska
na se ponaša z rojaki in
njami, ki se zanimajo za
dek in delavsko kulturo.
sezoni smo imeli približno
že dve spevoigr. Proje
dil zbor Slavec, odsek SŠ
go pa zbor Svoboda, od-
kluba 114. Na programu
ta dva zbora še vsak po
in koncert. O tem več
Najglavnejše pa bo
skupna prireditve obeh
rov, ki se vadita za upr-
zanimive opere "Cigan-
sta," katere še ni bila
nem slovenskem odru
v starem kraju. Narodni
pevovodja John Brilg
je in jo sam posloven-
bo stala ogromnega de-
in denarja. Treba je
pevcev, solistov in me-
stopov ter dober orkester
je in plese v operi.Vsekakor bo ta ope-
čisto novega za nas. Kje
bo uprizorjena, bomo
pravočasno v Prosveti
tarcu. Naročite se na
lista, da boste imeli pri-
tudi o tej zanimivi
bogatega gradiva, ki ga
prinašata ta dva lista v
kolonah.

Vesti iz Jugoslavije

(izvirna poročila iz Jugoslavije.)

LET SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Med tedni dni, sredi februarja, ljubljansko Narodno gledališče pripravi Finžgarjevo igro "Divji lovec", v kateri nastopila naša slovenska gledališka ekipa, ki jo vodi Hinko Nučič, zidar, ljubljanski gledališki in njegov žena Vika. To predstavbo bodo igrali na 15 letnico ljubljanskega gledališča, ki je bilo odprto 6. februarja leta 1918. Finžgarjevo igro "Divji lovec" sta bila oba gledališča, in v operno, nemški in v italijanski, ki imeli v njih svoje predstave. Med vojno, ko so slovenski bili v vojaških taborih, jih je klicalo v Ljubljano. Slovenski gledališki zbor, katerega umetniki so bili pisatelji Franca. Leta 1918, meseca februarja, se je gledališče odprlo s predstavo "Divji lovec", ki ga je vodil Hinko Nučič, zidar, ljubljanski gledališki in njegov žena Vika. To predstavbo bodo igrali na 15 letnico ljubljanskega gledališča, ki je bilo odprto 6. februarja leta 1918. Finžgarjevo igro "Divji lovec" sta bila oba gledališča, in v operno, nemški in v italijanski, ki imeli v njih svoje predstave. Med vojno, ko so slovenski bili v vojaških taborih, jih je klicalo v Ljubljano. Slovenski gledališki zbor, katerega umetniki so bili pisatelji Franca.

Texas je veliko torišče izkoriščevalcev

"Največje gnezdo glodalcev," pravi Texasčan. San Antonio dobi pokrajinski delavski svet

Washington. — (FP) — San Antonio, Tex., "najslabši kraj za delavce v Združenih državah," postane sedež pokrajinskega delavskega odbora. To je za ključil zvezni delavski odbor, kateremu so bila predložena dejstva o nesramnem izkoriščanju delavstva ne samo v tem mestu, marveč tudi po vsej državi.

Texas se je v povojnih letih razvil v mogočno industrijsko državo; polovica prebivalcev si služi kruh v industriji in trgovini in ostali pri poljedelstvu. Predsednik William Green od Ameriške delavske federacije je bil pod vtisom, da je "država samotne zvezde" še vedno v pretežni večini poljedelska.

Poleg tega, da je to največja država v Uniji, ima tudi rekord v "glodanju" pravilnikov, kakor je rekel Maury Maverick, ugleden meščan v San Antonio, ki je prišel pred zvezni delavski odbor s tem rekordom in ga pridobil, da bo tamkaj namestil svoje pokrajinske zastopnike.

Najbližji pokrajinski delavski svet je sedaj v New Orleansu, tisoč milj od zapadnega Texasa. In po izjavi Mavericka so delavci preslabo plačani, da bi mogli poslati svoje zastopnike s pritožbami v New Orleans. Izkoriščevalci imajo proste roke, da glodajo in izžemajo poljubno.

Kjer ni organizacije, kar velja za veliko večino podjetij in industrij, so plače, če se jih sploh more tako imenovati, izredno nizke. Tri dolarje na teden še vedno ni nobena izjema, kakor je rekel načelnik pokrajinskega delavskega sveta v New Orleansu Peter Wynhoven. Delavke pri luščenju pekanov (orehov) zaslužijo v San Antonio celo po štiri cente na uro. In to je velika industrija v tem mestu ter zaposluje od deset do petnajst tisoč oseb.

Tudi v drugih neorganiziranih industrijah ni dosti bolje. Pravica do organizacije je splošno zanikana in delavska točka zakona kršena vseprek, po izjavi Mavericka. Veliko je izkoriščanje zamorskih in mehških poljedelskih delavcev v dolini Rio Grande, ki zalaga velik del ameriškega zimskega trga z zelenjavo in tropičnim sadjem.

Texas se ponaša tudi z največjo jetniško tovarno na svetu ter z največjo oljno industrijo, kjer je zaposlenih 22.000 delavcev. Ti so se zadnje čase pričeli organizirati. Ima velike tekstilne in tobačne tovarne, jeklarske industrije in livarne. San Antonio je drugi največji center za bombažno blago v deželi. Sploh postaja Texas ena najvažnejših industrijskih držav v deželi.

Nov strojevodja, stara lokomotiva

Po enem letu "novega deala" je v deželi več optimizma pa bolj malo kruha

New York. — (FP) — Koliko so se razmere izboljšale, odkar smo dobili novo vladno pred enim letom? To vprašanje ni odveč, posebno ne v očigled velikega vrvenja v Washingtonu po ustoličenju novega predsednika.

Kljub vsej energiji Rooseveltove administracije, NRA in več tucatov drugih alfabetičnih institucij, na katerih je dežela obogatela po 4. marca, 1933, koliko se je položaj konkretno izboljšal v tem času? Na primer življenjski standard ameriških mas?

V deželi res veje drugačen duh, ko pred letom. Namesto

"depresije" smo dobili besedo "recovery"—ekonomska obnova. Namesto črnega pesimizma, ki je stiskal deželo v zadnjih dneh Hooverjeve okostenele vlade in izginil z ustoličenjem Roosevelta, imamo upanje v boljše čase. Optimizem je sicer polegel, vendar je še vedno razširjen med ljudskimi plastmi.

Kakšno je pa gospodarsko stanje dežele po enem letu "novega deala"? Trgovina je boljša, mezna izplačila večja, več ljudi je zaposlenih in cene so višje. Vse je bolj rožnato ko pred letom—vsaj navidezno.

In tukaj je tista spaka, v tem navideznem izboljšanju. Statistika o plačah, trgovini in cenah pokazuje, da se življenjski standard ni čisto nič izboljšal. Je tam ko je bil pred letom, prej nižji ko višji.

Totalna mezna izplačila so danes res višja ko so bila pred letom. Kjer je bila plača štiri dolarje, je danes pet. Ampak v isti višini so šle navzgor tudi cene. Na primer čevlji, ki so pred letom stali štiri dolarje, stanejo danes pet; slično velja za vse potrebščine. Tudi promet v trgovinah se je v dolarjih in centih zvišal v enaki višini, štiri proti petim.

Ni se pa zvišala poraba blaga. Obratno: blagovni promet je relativno manjši ko pred letom. Statistika o skupini reprezentativnih veržnih trgovin pokazuje le okrog 12% zvišanje denarnega prometa zadnjega decembra v primeri z letom prej. A & P, ki prodaja izključno le živila, je na primer imela nad 3% manjši blagovni promet ko pred letom.

Dejstvo je, da se življenjski standard ni v prvem letu "novega deala" niti za las izboljšal. Zaposlenost je res nekoliko viš-

George H. Earle, ameriški poslanik na Dunaju. Ob fašističnem puču se je nahajal v Ameriki in se takoj vrnil na svoje poslaniško mesto.

ja, niso se pa zvišali dohodki povprečnega delavca; nekdanje boljše plačanih so se v resnici znižali—na račun slabše plačanih, katerim je "new deal" res nekoliko zvišal mizerne, kuljske plače. In milijoni, ki so bili par mesecev zaposleni pod CWA, so zopet ali pa bodo v kratkem odrezani od tistega bomega koščka kruha, ki jim ga je poklonila vlada. Z izgubo te kupne sile bo trpela tudi trgovina in bodo prizadete industrije.

Ob koncu prvega leta "nove dobe" lahko rečemo to, da imamo v deželi novega strojevodja pa polomljeno staro lokomotivo. Kljub vsemu prizadevanju je kar ne more spraviti z mesta.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

VINCENT CAINKAR, predsednik... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDEK, gl. tajnik... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, taj. bol. odd. 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik... 996 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik... 1198 E. 170th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODBOR:

MATH PETROVICH, predsednik... 595 E. 140th St., Cleveland, O.
ANTHONY CVETKOVICH... 983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP... 149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODBOR:

JOHN GORŠEK, predsednik... 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR... Box 27, Arma, Kana.
JOHN TRČELJ... Box 287, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ... Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH... 16010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODBOR:

FRANK ZAITZ, predsednik... 3639 W. 20th St., Chicago, Ill.
FRED MALGAI... 25 Central Park, Peru, Ill.
JACOB AMBROZICH... 418 Pierce St., Evelet, Minn.

POZOR!—Korrespondenca v glavnem odboru, ki deluje v gl. uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posla gl. predsednika, naj se naslovijo na predsednika.

VSE DENARNE pošiljave in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jednote, naj se pošiljajo na gl. tajništvo.

Vse zadeve, ki se tičejo gl. blagajnika, naj se pošiljajo na gl. blagajništvo.

Vse zadeve v zvezi s blagajniškimi posli, naj se pošiljajo na blagajništvo.

VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnom odboru naj se pošiljajo Franku Zajcu, predsedniku nadzornega odbora.

VSE PRIZIVI na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na John Gorška, predsednika porotnega odbora.

VSE DOPISI in drugi spisi, natančno, celotni, navedeni in sploh vsi, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošiljajo na "PROSVETA," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:

Communications for the supreme president should be addressed to him.

All remittances of money and business concerning lodges and members other than such benefit should be addressed to the secretary's office.

Matters of sick benefit should be addressed to the assistant secretary.

Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.

Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Zaitz, chairman of the Board of Supervisors.

Charges, complaints and appeals should be addressed to John Goršek, chairman, Judicial Committee.

Pri klparki

— Najlepši del moškega telesa so noge, kajne?

— Tega nisem niti opazila, gospodičina. Moj stari hodi spat v nogavicah.

SAMO SREDNJI LISTI ZA

Luckies

1 Luckies ne rabijo gornjih listov... ker so gornji listi nerazviti... niso zreli... Dali bi rezko kajo.

2 Luckies rabijo samo srednje liste najfinejših tobačnih rastlin... kajti srednji listi so najmilejši, najmekkejši, najprilnejši.

3 Luckies ne rabijo spodnjih listov, kajti spodnji listi so slabše kakovosti. Rastejo tik ob zemlji in so trdi, hrpavi ter vedno peščeni.

Ta slika pove bolj nego besedo zadnje-vaše Lucky Strike. Luckies rabijo samo srednje liste. Ne gornjih listov, ker ti so nerazviti—niso zreli. Ne spodnjih listov, ker ti so slabše kakovosti—rastejo pri tleh ter so trdi, hrpavi in vedno peščeni. Srednji listi so najmilejši listi, najboljše kakovosti. Ti srednji listi so rezani v dolga enakomerna vlakna in so polno nabasani v vsako posamezno Lucky—kar vam da cigreto, ki je vedno okrogla, trdna, polno nabasana, brez zrahljanih koncev. Ni čuda, da so Luckies zares tako mile in rahle? In poleg tega, vi veste, "It's toasted"—za zaščito grla, za boljši okus.

Lucky Strike predstavlja Metropolitan Opera Company

V skladu s 157. paragrafom, Standard Time, to prečihtenje in plačila morajo biti LUCKY STRIKE brezplačno. Metropolitan Opera Company, New York, pošilja "Lucky Strike" Langermann.

Vedno najfinejši tobak in samo srednji listi

Copyright, 1934, The American Tobacco Company.

Smetana pridelka "Najmilejši, najprilnejši tobak"

NE gornji listi—ti so nerazviti—ni so zreli!

NE spodnji listi—ti so slabše kakovosti—rastejo pri tleh, so trdi!

Louis Adamič:

SMEH V DŽUNGLI

AVTORIOGRAFIJA AMERIŠKEGA PRISILJENCA
Poslovenil Stanko Leben

Ko sem videl Štefana prvič po tej novici, sem se zasmejal, še preden sem utegnil pregovoriti.

"No, kaj pa imaš že zopet?" je rekel. Povedal sem mu domislek o Napoleonu in Jožefini.

Tudi Stefan se je zasmejal. "Toda ali ni že čas, da se oženim?" je rekel. "Vzdrževati priljeznice je malo zoprno... Le smej se! Priznam, da je smešno. Včasih se čisto sam odpeljem iz mesta, ustavim avto, kjer me nihče ne more videti, si odpnem pas in se ob misli, kako sem prišel v San Pedro, smejem četrt ure brez prestanka."

VII

Stefan in Jožefina sta se poročila proti koncu leta 1927. Na ženitovanjsko potovanje sta se odpeljala v Honolulu. Potem je Stefan kupil skrbno obdelano posestvo na Palos Verdes Hills. Tihotapstvo je Stefanu in Nicku Velikanoviču donosalo obilo denarja. Stefan se je izražal, da denar "dere" k njima.

Filmska muha je Stefanu še vedno brenčala po glavi. Nekoč je rekel: "Ko si bom naredil prvi milijon, bom znova poskušal pri filmu. Podjetnik bom in igralec, tebi pa bom prepustil vodstvo tehničnega oddelka. Razumeš?" se je zasmejal.

Na domu je prirejal velike družabne večere, na katere je vabil ljudi iz Hollywooda. Po večini so bili povprečni igralci, pomožni ravnatelji in pisarji. Prihajali so, da se naučijo izvrstnih Stefanovih pijač. Jožica je vodila družabne večere in skrbela za vse potrebno, a to sprejemanje tujih ljudi in te večerne prireditve ji niso bile kdovekaj po godu; prevelik nered so povzročale v hiši. Zelela je, da bi Stefan in Nick opustila tihotapstvo ter se oprijela česar poštenega. Poslušal pa je ni ne Nick ne Stefan.

Stefan je bil nemiren in vročičen. Služil je deset ali petnajst tisoč dolarjev na mesec in kupoval avtomobil za avtomobilom. Še vedno me je prihajal klicati k pilotski postaji in me vozaril do pol pota v San Diego in nazaj. Jožica ga je prosila, naj ne brzi. Bila je noseča in se ni hotela voziti z njim. Prosil me je, naj se ji nalažem, da je vozil le s štiridesetimi miljami na uro.

VIII

Stefan je imel navado, da je krenil kdaj pa kdaj preko meje dvanajstih milj na enem izmed brzih čolnov, ki so privlačili žgano pijačo. Nick in on sta imela za opravljanje čolnov natejete posebne ljudi; nekateri so bili člani njune tihotapske družbe; toda Stefan se jim je rad pridružil, ker ga je gnal nemir in je ljubil brzino. Čolna sta seveda brzela brez luči. Jožica je vedno rotila Stefana, naj ne hodi na morje, a poslušal jo je le redko. "Kdo pa bi sedel doma ves dan in ves večer!"

Nekoč poletne noči 1928 leta je čoln, na katerem je bil Stefan, zašel v meglo in trčil ob prazno prevozno ladjo za olje, namenjeno v San Pedro. Na čolnu je eksplodiral gasolin. V trenutku je bil čoln v plamenih. Preplašeno in brezglavo moštvo je poskakalo v morje. V zmedenosti niso opazili, da se je Stefan zapletel v ruševine male pilotske kajute, kjer je krmaril. Morda sta pretekli dve minuti, preden se je izmotal in za drugimi skočil v morje. A že se mu je vnela obleka ob plamenih gasolina in strašne opekline so ga ožgale po vsem telesu.

Moštvo s prevozne ladje jih je polovilo iz morja. Čoln pa se je potopil z vsem tovorom žganih pijač, vrednih okoli \$50.000.

Zapiski političnega kaznjencea v Italiji

Za Prosveto napisal Peter Zele

(Nadaljevanje.)

Po stopnjicah tekajo pazniki in se kličejo med seboj. Raznašajo petrolejke po sobah. V takih viharjih nočeh so pazniki zelo v skrbeh. Jetniki se lahko v temi stepejo ali pa utečejo. Večkrat se je že pripetilo, da je jetnik v taki noči zabodel tovariša, s katerim je imel stare račune. Odgovornost je velika, zato se pazniki bojijo takih noči. Ravno kar prinaša - ječar tudi nam luč.

Komaj stopi v naš brij, se raztegne po celici grozovit, nečloveški krik, podoben kriku ranjene zveri. Temu sledi zamolklo, krčevito grgranje in grčanje. Vsi se ozrejo proti Filipu. O-kostnjak se stresa v zadnjem, obupnem boju med življenjem in smrtjo. Izdihnil je...

Spominjam se, da mi je Janez, videvši dva goloba, ki sta priletela na naše okno, rekel silno: "Prišla sta po dušo nekoga. Nocoj bo eden izmed nas umrl. Filippo je zelo slab. Srečen je on. V nebesa bo šel."

Rešiti se iz zemskega pekla, to se pravi iti v nebesa. Pekla namreč kot je naš peklo, tu v ječi. Življenje mu je utekle. Nikakih zdravil ne potrebuje več. O-

Stefan je bil pokrit z opeklinami. Ko so ga potegnili iz morja, se je kmalu onesvestil. Preden je prevozna ladja dosegla v pristan, je izdihnil.

Jožica je bila v osmem mesecu nosečnosti. Ko je zvedela za možovo nezgodo in smrt, je izpivila.

Štirindvajseto poglavje
AMERIKA IN JAZ

I

Tanasieka in Stefan Radin sta umrla drug za drugim v preteku dveh mesecev. Za nekaj časa me je njuna smrt potrla. Šest mesecev po Stefanovi smrti je Lenard Podgornik odpotoval v Mehiko, kakor sem že povedal. Zelo sem pogrešal starega dečka.

Nekaj časa so mi bili vsi trije pogosto v mislih. Potem pa so prenehali živeti v mojih mislih kot živi ljudje, ki sem jih osebno poznal. Spremenili so se v značilne zgodbe in simbole, ki so ostro pojasnjevali življenje v Obljubljeni deželi.

Tanasieka, da molčim o njenih zaporednih močitvah in o njenih v Ameriki rojenih otrocih, je bila seveda, odkar je prišla v Združene države, do dneva, ko je izdihnila v moji sobi, "gnoj" v onem smislu, v katerem je to besedo rabil Peter Molek. Malo veselja in zadovoljstva je užila od let, ki jih je prebila v Ameriki. Po vsi verjetnosti, sem si dejal, bi bila živela veliko bolje, če bi bila ostala v stari domovini.

Slovanke priseljenke Tanasiekiine vrste, in teh je bila ogromna večina, so bile uvele in nagubane pri tridesetih letih, ostarele pri petinštiridesetih. V Sloveniji, na Hrvaškem ali v Dalmaciji so ženske delj ostale mlade. Tam večino časa delajo pod milim nebom. Duševno so živahne in izpodbudne celo pri sedemdesetih ali osemdesetih letih. Tam je njihovo pravo mesto, tam so doma. Spominjam se, da sem videl slovenske kmetice, stare in mlade, kako so s košarami jajc ali jagod, ki so jim ljubko pozibavale na glavah, hodile boste na trg v mesto petnajst kilometrov daleč. Iz vsakega koraka je govoril ponos, neuklonljiv ponos na njihovo siromaščino in krepko zdravje. Ko so se vračale domov, so pogosto prepevale. Njihovo življenje je bilo preprosto. Njihova domovina je predvsem poljedelska dežela, ki ne občuti globoko pretresov v gospodarskem življenju sveta. Brez dyoma se morajo hudo ubijati one in moški na vasi, da iz bornih njiv in travnikov pridelajo za najpotrebnejše življenje; veliko truda je treba, da dvakrat na leto zberejo dovolj denarja za davke in datjave; toda njihova borba za vsakdanji kruh ni brez vsega človeškega dostojanstva. S telesom in dušo se bore zoper naravo in elementarne sile. Če jim suša ali toča uniči polje, je v pogledu nanje nekaj tragičnega. V usodo vdani prenašajo nesrečo in poskušajo vedno znova. Zavest skupnega dela in trpljenja jim je skoro vedno v pomoč. Nezgode, izvirajoče iz naravnih vzrokov, jih delajo očitno še trše in odpornejše.

V Ameriki žive priseljenke skoro vedno le v hiši. Del so industrijskega sistema. Po umazanih, sajastih rudniških ali jeklarskih mestih oddajajo sobe in hrano samskim priseljenecem, delajo v svilarah ali v tovarnah za nogavice. V strahu in trepetu žive pred nezgodami v rovi in pred nestalnostjo lastnega in moževega dela. Njihovo vsakdanje zasebno življenje v Ameriki pogreša časa in miline in preproste radosti, ki so običajne med kmečkim ljudstvom v stari domovini.

(Dolje prihodnjé.)

zdravil je in dobro mu je. Nič več trpljenja, ne žalosti, ne jeze in ne sovraštva. Vse je izginilo. Ostala sta samo mir in tišina.

Tudi njegova pregreha in njegov zločin sta se umaknila v pozabljenje.

X. Na pragu večnosti

Vozilo drda po lahno vzpeti cesti. Sonce nas boža s svojimi žarki in nas prijetno ogreva. Svet okrog nas je lep in vabljiv. Na vseh straneh cvetijo krasne rože in cvetice. Vse je prežeto z njegovim opojnim, omamljivim vonjem. Spomini se nam zabujajo na naša mlada leta, ko smo se šetali prosti in brezskrbni po cvetočih poljanah in travnikih.

Po goricah se vijejo dolge, goste brajce trt, polnih sladkega sadeža, ki bo nekoč razveseljeval ljudi s svojim močnim sokom in jim preganjal skrb in otožnost. Med brajdami rumenijo breskve in zapeljivo vabijo v posete.

Naenkrat se zdrznemo. Kaj se je zgodilo? Povožili smo malo jagnje. Njegovo drobno, neobogljeno telesce trepetava v zadnjih utripih življenja. Iz njega lije kri v drobno, tanko curku. Cesta je pordečela. Zakaj smo to storili?

Glej, kako se podi proti nam veliki mesarski pes. Zaganja se v nas in ustavlja konje. Tako miren je bil do zdaj, skoraj ga ni bilo, sedaj pa je postal tako hud in hudoben.

Ubogo jagnje je izdihnilo. Po-

ginilo je. Na cesti je ostala sivkasto-bela kepa, pomazana z rdečimi lisami.

Tam-le, pogledjte, se vam bo godilo dobro. Počutili se boste kot doma.

Od kje prihaja ta glas? Sepeta mi zapeljivo na uho, morda me hoče varati. Aha, to si ti karabiner! Ne verujem ti, ne, prav ničesar ti ne verujem! Tolažil bi me rad, kaj ne? Lažeš, kot lažejo vsi. Zakaj pa ne poveš resnice, kaj?

Kaj se jeziš in cmeriš? Saj vem! Tvoja služba je taka in zakon moraš spoštovati. Ubogati moraš in se ponižati. Čemu pa nisi ostal doma? Oral bi in sejal, žetev bi bila tvoja. Nihče te ne bi sovražil in preziral. Tako pa si ne moreš niti misliti, koliko kletev, groženj in slabih želja visi nad tvojo glavo. A tako, nimaš zemlje in ne moreš živeti? Pa dobi si jo. Zemlja čaka, da pride k njej priden delavec. Za vse rodi; samo ljubiti in negovati jo je treba.

Glej, tam-le, starinsko poslopje! Vse se mu uklanja, vse se ga boji. Pod njim trepetajo, se tresejo borne kočice in hišice. Če se zruši, bodo pokopane tudi one. Oh, učite ta stari spomin sužnosti in sramote, saj hišice bomo sezidali nove. Lepše in večje in bolj prostorne, bolj zračne.

Vincenzo, kje si? Pogrnj me!

Prizor iz stavke taksijških šoferjev v New Yorku.

—Federated Press

Kaj se vendar obotavljaš? Aha, zdaj vem. Že dolgo ti nisem kupil pol litra. Oprosti, nimam denarja! Oh, vendar si prišel. Tako, hvala! Zdaj je dobro. Ne, ne prevroče mi je. Vrzi proč te odeje! Saj si dober človek. Če bom umrl, le vzemi, kar imam!

Jo, kako je to čudno! Kje si, ženka? Poljubi me še enkrat, zadnjič! In ti, dete ubogo, ki me ne poznaš, pridi k meni! Oh, koliko trpimo!

Kaj prihaja skozi okno? Voda, sama voda! Celi potoki vode, reke so. Ne, morje! Bežite ljudje, da se ne potopite! Grda, umazana voda vas bo požrla, bratje se!

Oh, kako je mrzlo, pa ni snega, ne. Tudi burja ne piha in ne prepeva svojih lepih pesmi. Burja, pridi, odženi ta mraz! Burje mi dajte! Že prihaja! Kako to hladi! Prav do duše. Telo ne potrebuje hladu, ono je zdravo. Duša je bolna in srce. Njih dva moramo ozdraviti.

A, to si ti, Vincenzo! Ti pah-ljaš okoli mojega obraza. Hvala ti! Nisem verjel, da si toliko usmiljen. Oprosti mi!

V sodni dvorani sem. Prisostvujem sodbi človeka proti človeku. V kletki sedi blede, upadlo obličje. Kradel je ta človek. Okoli kletke stoje, z mrkimi obrazi, čuvarji pravice. Trioglatti klobuki, okrašeni s kokardo, jim dajejo videz važnih in imenitnih stvorov. Gotovo da, ti ljudje pač uklepajo in vodijo pred pravico druge ljudi, zato so tako imenitni.

Tam na onem koncu, v sredini, stoji miza v obliki konjske podkve. Na njenem pročelju se blesti napis: Pravica je za vse enaka!

Okoli mize sedijo sodniki v črnih, z zlatom obrobjenih haljah. Dostojanstveno kimajo z glavami med pritajenim pogovorom. Celotno nasmešne se kateri izmed njih, kaj se ne bi, saj je tudi on človek. Mimogrede se ozirajo na obtoženca, nasmeš se izgubi iz obraza: Sodnik mora biti resen in dostojanstven.

Zdajci se dvigne zastopnik pravice. Izprašuje obtoženca. Kdaj in kje se je rodil, kdo mu je bil oče, kdo mati? Se li čuti krivega?

Jetnik odgovarja malomarno, z odsotnim glasom, kot bi ga vsa zadeva ne zanimala najmanj. Navsezadnje kaj je njemu mar vse to? Kradel je. To je gotovo in dokazano. Zakaj je kradel, tega pa ga nihče ne vpraša. On pričakuje tega vprašanja, želi si ga, ali nihče se ne spomni, da bi se zanimal za vzrok njegovega početja. Torej je pač brezposelno, kaj naj odgovarja.

Sodba traja dalje. Obtoženec ne taji. Čemu? Saj so ga videli. Kruha je hotel dati drugim, pa so ga presenetili. Krivda je dokazana, krivec pričakuje, da mu odmerijo kazen.

Oglasi se državni tožilec. Z rezkim, strogim glasom slika obtoženca. Propalo bitje, ki želi svojim bližnjim pogubo in propast, da uteši svoje želje pozabavi in nasladi. Pripadnik onih, ki bi radi uničili človeško družbo: v splošnem nevaren človek. Zakona ne spoštuje. Mesto, da bi se poročil in si ustanovil družino, ki bi bila v korist in ponos človeške družbe in njenega reda, se je združil z vlačugo. In otroci bodo propalice in vlačuge kakor njihovi starši.

Poleg sebe zaslišim pritajeno stokanje in jok. Ozrem se in zagledam mlado, na videz pa že staro žensko, oblečeno v borne cunjce, z detetom v naročju. Skrb in beda sta ji upognili njeno

mlado telo in ji začrtali ostre gube v obraz. Njeno obličje je napolnjeno z brazdami, sledovi težkih dni se ji poznajo povsod na obrazu.

Verujte mi, dahne proti meni, da ga ni boljšega človeka na svetu. Vedno je delal, dokler je bilo mogoče. Zdaj pa ni dela. Videl je in gledal, kako strdava otrok in jaz. Smilila sva se mu. Zato se ni ustrašil zločina. Hotel je vzeti onim, ki mu niso hoteli dati. Ali je to greh? Zakaj imajo nekateri vsega preveč, drugi pa ničesar? To ni prav.

Motrim blede, izsušeno žensko. V zadregi ne vem, kaj bi ji odgovoril. Od nje mi uide pogled v kletko. Glej, zdi se mi, da so prsa nesrečneža odprta. Iz njih se pokazuje temno-rdeča plast, preprežena z mnogimi žilicami in odtenci. Srce zločinca se je odkrilo. Kaže se sodnikom in vsem tistim, ki ga obsojajo.

Močno utriplje in bije v bojazni in strahu. Ali ga bodo res obsodili? Saj ni nameraval škodovati iz škodoželjnosti ali radi zabave. Sila in potreba sta ga prisilila k temu.

Tožilec je zaključil govor. Srce se umirja in diha svobodno. Njegova barva, ki je med govorom postala temnejša, skotno črna, se polagoma spreminja v svetlejšo, živo rdečo bojo.

Zagovornik vstaja. Priklanja se sodnemu dvoru in izjavlja, da se strinja s sodniki, ker dejanja ni mogoče tajiti. Priporoča pa, naj njegovega varovanca milo sodijo in naj upoštevajo okoliščine, ki so ga privedle k izvršitvi. Prikloni se globoko in se vsede.

Sodniki razglasijo sodbo. Kriv je, kradel je. Vsaka krivda pa mora biti kaznovana. Človek naj gre v ječo, zato, ker ni hotel stradati in ker se mu je smilila žena z otrokom, ki sta umirala od glada.

Močno zatrepče srce in počrni. To ni več srce, ki ljubi in se žrtvuje, ne, to srce zdaj sovrži z vso močjo. Obtoženec se ozira okrog sebe. Njegov pogled se ustavi na sodnikih. Srepa jim šviga po njihovih obrazih in jim razgalja dušo.

Hudobni ste in zločesti! Vi menite, da ste kaznovali mene, pa ste pahnili v še hujšo nesrečo in bedo slabotno, bedno žensko in nedolžnega otroka. Ali se vam nič ne smilita ti dve neobogljivi bitji?

Zbrišite oni napis, odstranite zlate črke! Pravice ni!

Kraj mene zaplaka dete, botno otroče v materinem ročju se joče. Mati ga mehko in prisrčno.

Ne boj se, dušica, saj meni. Mamica ti je še o skrbeli bo zate, nič se ne srček! Ne jokaj, bodi pri Ubogaj mamico! Ata je de le oni gospodje so hudi. K hotel vzeti kruha zate, vidi grdo gledajo. Pa saj bi rad služil, pa ni dobil dela. Pro pa mu niso dali, zato pa je v zveti. Živeti je treba, človek rad umrje.

Govorila je bolj meni hotelu opravičiti njega.

Sodne dvorane ni več. K gubila se je. Ali se je v zemljo? Ali se je dvignila lake? Kje je, kam se je umla? A, to ste ve miške! K jo snedle, ste jo razgrize? čite jo, tako je prav!

Ne, ne! Kaj hočete meni? skakajte po mojem obrazu prsih, saj vam nisem nikoli žalega storil. Kruha sem dajal ponoči, ko so vsi spal spominjate?

Vincenzo, zapodi te nesrce! Ali jih vidiš? Pogled me grizejo! Uboga moja Vsa so razgrizena in razje Vidiš, kri mi teče povsod sem krvav. Miške, preveč v Se prihajajo, vsa soba je njena z njimi. Celi kupi se njajo in gnetejo. Boli me išči. Pojdite proč, proč od m

Mraz mi je. Zakaj ne za te v peči? Bi radi, da bi m Saj ne bom, ne; zaman u Vaše želje se ne bodo izpo Nič vam ne koristijo, prav

(Dolje prihodnjé.)

HITRO ZDRAVLJENJE

REVMAZMA

Pleurisy in Pneumonia

Kdor trpi na teh boleznih naroči "Feresat Liniment", ki ozdravi te bolezni v 48 urah. Zdravilo je zdravilo že na tisočih di in bo tudi vas. Ta zdravila nala biti pri vsaki hiši in tako prihranili veliko denarja. Ta vila so jamčena od Julien Feresat der the food and drug act, Jun 1906. Cena steklenici je \$2.50. naročila pošljite na naslov: John Zelak, 301 Lincoln St., Nokomis, Ill.

Naročite Mladinski najboljši mesečnik za vensko mladino!

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, čam knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrva slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in dr.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cena zmerna, unajsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

Telefon Rockwell 4904

Chicago, Ill.

Tudi se dbe na željo tudi vna ustnoma pojanja